CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MOL 2018

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO

POZIOM ROZSZERZONY

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia ucznia do:

☐ dostosowania kryteriów oceniania

DATA: **23 maja 2018 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOL-R1_1P-182

Układ graficzny
© CKE 2015

MOL 2018

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka, suformuluokite problemą ir ją išnagrinėkite. Naudokitės Viktorijos Daujotytės tezėmis bei apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Viktorija Daujotytė
Apie tapatybę, ne(ta)patybę, be(ta)patybę

Tautos tapatybė ir nuo jos priklausanti, bent jau su ja susieta atskiro individo tautinė tapatybė susiformavo istoriškai. Tauta atsiskiria, išsiskiria iš kitų grupinių žmonijos darinių – kalba, istorija, religija, kraštovaizdžiu, gyvenimo būdu, kitais požymiais. Individų tautinę tapatybę ženklina laisvas savęs priskyrimas tautai, jos likimo, privalumų ir trūkumų prisiėmimas. Tautos tapatybė ir individo tautinė tapatybė nėra visai tapatūs dalykai.

Protėviai, protėvystė, kitaip sakant, kraujo balsas, yra tai, kas natūraliausiai jungia žmogų su jo tauta. Tauta yra abstrakcija, protėviai – realybė, vienu ar kitu būdu žmogaus patiriama; žmogus gali susitikti su seneliais, dargi su proseneliais, iš jų *patirti* jų tėvus, senelius. Žmogaus atmintis yra protėviška. Kai istorija iškeldavo kurią tautos ar tautos valstybės problemą, iškildavo ir apeliacijų į protėvius. Kai atsiskiri nuo savųjų, jie nebegali paremti. Kai atsiskiri nuo savosios kalbos, ji nebegali padėti mąstyti. Iš išmoktos kalbos jokia gyvybė savaime į sąmonę neatiteka.

Vieną svarbiausių tautinės tapatybės linijų kiekvienos tautos istorijoje nubrėžia menas. Apibendrintai galima sakyti, kad menas visomis savo formomis ir pavidalais išsikristalizuoja iš tautinės savasties, iš jos mitų, tikėjimų, prietarų, istorijų, kalbos, kraštovaizdžių, kad kiekvienas bendrėjimas ir bendrinimas vyksta iš atskirybių. Kur nėra atskirybių, bendrybės tėra menkos, nepatvarios, dažniausiai simuliacinės. Literatūrai tapatybės procesuose ir problemose tenka išskirtinė vieta dėl jos kalbiškumo, kalbinio pobūdžio. Itin savitą tapatybės modelį atskleidžia LDK istorija; lietuvybė ir be lietuvių kalbos galėjo egzistuoti stipriai remiama kitų dėmenų, tarp jų ir protėvių kulto, protėvių žemės jausmo. Stipriai veikiantys tapatybės ingredientai gali (bent kuriam laikui) vieni kitus pakeisti, atstoti.

Kalba apima ir tuos aspektus, kurių prigimtis nėra kalbinė, bet gali ir kalba atsiskleisti. *Tapatus, tapati* – kalba rodo būdvardžio darybą: *tas pats, ta pati,* sutapimo, sutapatinimo galimybė. Žmogus *be paties savęs* yra tik kevalas. *Patybė* yra branduolys.

Kaip *patybė* suvokiama, atrandama, kokios yra psichinės tapatybės prieigos? Žmogus nori būti *tas pats* sau ir kitiems, tapatumas yra tam tikras komfortas. Tas, kas yra ir pats sau, pats sau tapatus, yra *individas,* nedalus, neišsidalijantis, nesusidvejinantis. Viena pavojingiausių sąmonės būsenų – susidvejinimas, neadekvatus savęs suvokimas. Kuo silpnesnė tapatybė, tuo daugiau galimybių dvasinėms krizėms. Dabartinis žmogus yra krizės žmogus, nerandantis kitos išeities kaip bėgimą, bėgiojimą iš vietos į vietą, *vietos* nerandant.

Šiandien kalbame apie tapatybę *delokalizuotame* pasaulyje. Delokalizuotas pasaulis – tai ir ta dramatiškoji patirtis, kuri dar 1944-ųjų rudenį atsiskleidė iš Lietuvos į Vakarus pasitraukusiems – DP stovyklos, *išvietintųjų asmenų* laikino gyvenimo vietos. […] Taip, yra ir kita *delokalizuoto pasaulio* sąvokos reikšmė – atviro, sienų, vizų nevaržomo pasaulio. Žmogiškosios tapatybės požiūriu toks pasaulis – iliuzija. Vieniems – maloni, kitiems – bauginanti. Žmogaus niekas negali išlaisvinti nuo jo laiko, nuo jo vietos. Žmogaus atminties sąlyga: visa, ką mes pajėgiame atsiminti, yra kaip nors susiję su vieta ir laiku. […]

Pirminės tapatybės yra prigimtos. Prigimtis duoda pirminę tapatybės programą. Tapatybę veikia gimimas mieste, miestelyje, kaime. […] Ar gali būti žmogus be tapatybės?

V. Daujotytė, *Apie tapatybę, ne(ta)patybę, be(ta)patybę,* http://tekstai.lt

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Vincas Mykolaitis-Putinas
Rūpintojėlis

Dievuli mano, kas per šviesios naktys!
Ir kas plačių padangių per aukštumas!
O žvaigždės, žvaigždės! Didelės ir mažos
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

Išeisiu, sau tariau, ant lygaus kelio:
Ant lygaus kelio tai valia valužė,
Ant lygaus kelio šviesiąją naktužę
Tai tik jaunam plačias dūmas dūmoti.
Bet kam gi tu, budrus Dievuli mano,
Prie lygaus kelio rūpestėliu rymai?
Prie lygaus kelio, kur vargų vargeliai
Vieni per dieną dūsaudami vaikšto.

Dievuli mano, argi mūsų godos
Tave prie kelio iš dangaus atprašė,
Ar gal tos šviesios rudenio naktužės
Tave iš mūsų žemės išsapnavo?

Priimki gi mane, budrus Rūpintojėli,
Prie lygaus kelio šiąnakt padūmoti. –
O kad aukštam danguj tos šviesios žvaigždės
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

[1926]

V. Mykolaitis-Putinas, *Rūpintojėlis, XX a. lietuvių literatūros chrestomatija 1904-1989*. Sud. N. Klišienė, Vilnius, 2014, p. 116.

Janina Degutytė
Rūpintojėliai

Atsistojo laukuos
Rūpintojėliai.
Kažkas savo širdies
Nepakėlė.
Ir sudėjo visą
skausmą
        Į medį. Į medį.
        Ilgesiai sumedėjo,
        Dievo neradę.
O lydėjo į sukilimus
Kryžiai mediniai.

O lydėjo į sibirus
Dievai mediniai.
Lyg paukščiai sustingę –
Kryžiai laukuos.
Medinis dieve,
O tave kas paguos?
Kruvinos sienos –
Tavo vardu.
Pelenų kalne
Su mumis ir tu.
Kryžius ant lauko –
Raudos ir žygio tąsa...
Kryžių girios –
Praeitis visa...

[1966]

J. Degutytė, *Tylos valandos*, Vilnius, 1978, p. 137.

WYPRACOWANIE

na temat nr.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabelę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 – 3 – 6 – 9		
	B.	0 – 3 – 6 – 9		
interpretacja porównawcza	A.	0 – 2 – 4 – 6		
	B.	0 – 4 – 8 – 12		
	C.	0 – 2		
	D.	0 – 3 – 6		
	E.	0 – 1 – 2		
	F.	0 – 2 – 4		
	G.	0 – 2 – 4		
	H.	0 – 2 – 4		

BRUDNOPIS ***(nie podlega ocenie)***